



Til Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri - Afdelingen for Planter og Biosikkerhed  
Fra Permakultur Danmark

### **Vedrørende forsøgsudsætning af genetisk modificerede kartofler**

Permakultur Danmark værdsætter muligheden for at kommentere på forsøgsudsætningen af genetisk modificerede kartofler. Efter gennemgang af materiale anerkender vi de bestræbelser, der er gjort for at forhindre udbredelsen af de modificerede gener og sikre forsvarlig håndtering af forsøgsmaterialet.

Det er bemærkelsesværdigt, at der træffes foranstaltninger til at ødelægge de omgivende rækker af ikke-modificerede kartofler for at minimere risikoen for krydskontaminering.

Imidlertid har vi betænkeligheder med hensyn til de fastsatte afstandsregulativer mellem forsøgsområdet og den omkringliggende natur. Den specificerede afstand synes utilstrækkelig for at forebygge genetisk spredning, især hvis blomster utilsigtet forbliver uafklippede eller allerede har spredt pollen før afklipping. Kartofler kan sprede gener gennem vinden og via bestøvere som humlebier, hvilket øger risikoen for uønsket genflow.

Derudover argumenterer Permakultur Danmark for, at udvikling af resistente kartoflorsorter gennem traditionelt avlsarbejde kunne udgøre en sikrere strategi. Med skimmelsvampens evne til løbende at udvikle resistens, rejser det spørgsmålet om, hvorvidt genetiske ændringer gennem redskaber som CRISPR-teknologien vil tilbyde en varig løsning. Til trods for avancerede ændringer, er der en naturlig evolutionær dans mellem kartofler og skimmelsvamp, som har tilpasset sig over tid. Ændringer, selv de der forekommer på umiddelbart sikre steder, kan med tiden blive udfordret af skimmelsvampens adaptivitet. Selvom CRISPR-teknologien promoveres som præcis, viser erfaringer, at uforudsete genetiske ændringer kan opstå. Vores genetiske systemer er komplekse og interaktive på måder, som vi stadig forsøger at forstå fuldt ud. En dybere indsigt i disse mekanismer er essentiel for at forudsige og undgå potentielt skadelige sideeffekter.

På trods af potentialet for reduceret fungicidbrug, opfordrer Permakultur Danmark til, at sådanne forsøg ikke finder sted i det åbne miljø, hvor der er risiko for genetisk spredning. Danmarks robuste økologiske landbrug, inklusiv kartoffelproduktion, kunne blive alvorligt kompromitteret af udbredelsen af GMO-afgrøder på grund af utilstrækkelige bufferzoner. Det er vores præference, at traditionelle metoder, såsom udvælgelse af naturligt resistente sorter og sædskifte, fortsat anvendes for at begrænse skimmelsvampes udbredelse. Derudover anbefaler vi, at fremtidige undersøgelser inkluderer evaluering af potentielt uforudsete ændringer i kartoflernes genmateriale.

Med venlig hilsen,

Ruth Marie Kondrup  
**Permakultur Danmark**  
Vejle, den 4. april 2024

